

paa Arbeidskøernes Konto; dog bliver Regningen derved i det Væsentlige kun lidet forandret, idet man har Grund til at antage, at det forsøgede og bedre Foder — skøndt der bliver ydet endeel Arbeide derefter — dog forskaffer baade mere og bedre Melk.

Det er altsaa siensynligt hvor fordeelagtigt det vilde være for det mindre Avlsbrug at benytte sig af Køer til Arbeide istedetfor Heste; thi medens det koster omtrent 120 Rbd. at holde et Par Heste, yde 4 Køer, der arbeide, en aarlig Indtægt af c. 60 Rbd.

Dette Udbytte og et saadant Overflud vilde maaskee neppe hele Avlsbruget være istand til at forskaffe, og hvis de Mænd, som interessere sig for det Almindeliges Vel, vilde gjøre sig Umage for at udbrede denne og lignende Anstuelser blandt Bondestanden, da vilde de med Rette fortjene Tak derfor; thi den, der veileder Bonden med gode Raad til at dyrke Jorden paa en bedre og mere oekonomisk Maade, er Bondens sande Ven!

Spilket er det bedste Gjødningsmiddel for Enge?

(Af Dekon. Neugk. u. Verhandl.)

Til dette Forsøg valgte jeg en sammenhængende Engstrækning, som i Henseende til Jordbund, Græs vært og foregaaende Behandling var af aldeles lige Bestaaenhed. Denne Eng blev afdeelt i 10 lige store Dele, af hvilke enhver indeholdt $\frac{1}{2}$ Morgen.

1ste Afdeling blev overrislet med Vand af en i Nærheden gaaende Bæk; og det bemærkes, at Vandet paa det omhyggeligste afholdtes fra de øvrige Forsøgsstykker.

2den Afdel. fik om Vinteren 4 store Tønder Møddingspøl.

3die Afdel. blev om Vinteren gjødslet med 3 Læs Staldmøg à 12 Ctr.

4de Afdel. blev tidlig i Foraaret bestrøet med 12 Berliner Scheffel (38 danske Skpr.) Torveaske. *)

5te Afdel. blev tidlig i Foraaret bestrøet med 8 Berliner Scheffel (25½ danske Skpr.) Sæbesydeaske.

6te Afdel. blev tidlig i Foraaret bestrøet med 6 Berliner Scheffel (19 danske Skpr.) Sod.

7de Afdel. fik om Vinteren 2 Læs Skovlemøg à 12 Centner.

8de Afdel. blev tidlig i Foraaret bestrøet med 77 \mathcal{L} Dvægsalt.

9de Afdel. fik om Vinteren 4 Læs god Agerjord, som var optaget paa Forpløininger.

10de Afdel. blev hverken vandet eller gjødet.

Alt Høet af disse Forsøgsstykker blev høstet særskilt af hvert Stykke, tørret og nøiagtigt veiet; dette blev fortsat i 3 Aar, for at erfare, hvor udholdende i deres Virkning disse forskellige Gjødningsmidler vare. Endnu bør jeg bemærke, at den Deel, som blev vandet, ikke var et Konstantlæg, og at Bandingen kun fandt Sted i det første Aar, men aldeles ikke i de to følgende.

Afgrøderne vare følgende:

*) 1 Berliner Scheffel er 3½ danske Skpr.

1ste Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	$8\frac{3}{4}$ Ctnr.,	i 2den Slæt	$5\frac{1}{2}$ Ctnr.
- 2det — — —	$6\frac{1}{2}$ — — —	— — —	$4\frac{1}{4}$ —
- 3die — — —	$5\frac{1}{2}$ — — —	— — —	$3\frac{1}{2}$ —
<hr/>		<hr/>	
ialt		$20\frac{3}{4}$ Ctnr.	$13\frac{1}{4}$ Ctnr.

2den Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	8 Ctnr.,	i 2den Slæt	5 Ctnr.
- 2det — — —	$7\frac{3}{4}$ — — —	— — —	$4\frac{6}{8}$ —
- 3die — — —	$7\frac{1}{2}$ — — —	— — —	$4\frac{5}{8}$ —
<hr/>		<hr/>	
ialt		$23\frac{1}{4}$ Ctnr.	$14\frac{3}{8}$ Ctnr.

3die Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	$7\frac{1}{8}$ Ctnr.,	i 2den Slæt	5 Ctnr.
- 2det — — —	$7\frac{4}{8}$ — — —	— — —	$4\frac{6}{8}$ —
- 3die — — —	$7\frac{1}{8}$ — — —	— — —	$4\frac{2}{8}$ —
<hr/>		<hr/>	
ialt		$22\frac{1}{2}$ Ctnr.	14 Ctnr.

4de Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	$8\frac{2}{8}$ Ctnr.,	i 2den Slæt	$5\frac{2}{8}$ Ctnr.
- 2det — — —	8 — — —	— — —	5 —
- 3die — — —	$7\frac{1}{8}$ — — —	— — —	$4\frac{6}{8}$ —
<hr/>		<hr/>	
ialt		$23\frac{3}{8}$ Ctnr.	15 Ctnr.

5te Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	$8\frac{2}{8}$ Ctnr.,	i 2den Slæt	$5\frac{2}{8}$ Ctnr.
- 2det — — —	$8\frac{1}{8}$ — — —	— — —	5 —
- 3die — — —	$7\frac{1}{2}$ — — —	— — —	$4\frac{6}{8}$ —
<hr/>		<hr/>	
ialt		24 Ctnr.	$15\frac{1}{8}$ Ctnr.

6te Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	$9\frac{2}{8}$ Ctnr.,	i 2den Slæt	$6\frac{1}{8}$ Ctnr.
- 2det — — —	9 — — —	— — —	6 —
- 3die — — —	$8\frac{1}{8}$ — — —	— — —	$5\frac{3}{8}$ —
<hr/>		<hr/>	
ialt		$26\frac{3}{4}$ Ctnr.	$17\frac{1}{2}$ Ctnr.

7de Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	8 Ctnr.,	i 2den Slæt	5½ Ctnr.
- 2det — — —	7½ — — —	— — —	5 — —
- 3die — — —	7 — — —	— — —	4½ — —
ialt 22½ Ctnr.		14½ Ctnr.	

8de Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	9½ Ctnr.,	i 2den Slæt	6½ Ctnr.
- 2det — — —	8½ — — —	— — —	5¾ — —
- 3die — — —	8¾ — — —	— — —	5¾ — —
ialt 26¾ Ctnr.		17¼ Ctnr.	

9de Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	7¾ Ctnr.,	i 2den Slæt	5 Cent.
- 2det — — —	7½ — — —	— — —	4½ — —
- 3die — — —	7½ — — —	— — —	4 — —
ialt 22¾ Ctnr.		13½ Ctnr.	

10de Afdeling:

i 1ste Aar, i 1ste Slæt	6½ Ctnr.,	i 2den Slæt	4½ Ctnr.
- 2den — — —	6¾ — — —	— — —	4½ — —
- 3die — — —	6¾ — — —	— — —	4 — —
ialt 19 Ctnr.		12¾ Ctnr.	

Sod og Salt leverede altsaa de største Afgrøder; og efter dem viste de øvrige sig virksomme i følgende Orden: Sæbesydeafse, Torveafse, Møddingspøl, Skovlemøg, Stalbmøg, Agerjord og Vand. — Hvad Vandet angaaer, da kan med fuldkommen Grund antages, at dersom Forsøgsstykket Nr. 1 var blevet vandet alle 3 Aar, vilde Afgrøden i ethvert af de to sidste Aar vist ikke været mindre end i det første, og da vilde Vandet faae Rangen næst efter Sod og Salt.

Men ikke blot til Brutto, ogsaa til Nettoindtægten af ethvert Forsøgsstykke ville vi tage Hensyn. Det er ikke Højbjergningsomkostningerne vi ville fradrage, men derimod de for de forskellige Gjødningsmidlers Anskaffelse havte Udgifter; og ansætte vi i denne Beregning ethvert Centner tørt Hø til 12 Sølvgrofchen. *)

Bandingen paa 1ste Afdeling indbragte saaledes 13 Thaler 18 Sgr., men naar derfra drages Bændingsomkostningerne 1 Thlr., bliver igjen som reen Indtægt 12 Thlr. 18 Sgr.; men dersom der i alle tre Aar var blevet vandet, vilde Indtægten have været 17 Thlr. 1 Sgr., og efter Afdrag af Bændingsomkostningerne 3 Thlr., vilde den rene Indtægt have været 14 Thlr. 1 Sgr.

Møddingsvandet paa den 2den Afdl. indbragte 15 Thlr. $1\frac{1}{2}$ Sgr.; efter Afdrag af Gjødningsomkostningerne $2\frac{1}{2}$ Thlr., bliver den rene Indtægt 12 Thlr. $21\frac{1}{2}$ Sgr.

Staldmøget paa den 3die Afdl. indbragte 14 Thlr. 18 Sgr., efter Afdrag af 3 Thlr., Gjødningsomkostninger, er den rene Indtægt 11 Thlr. 18 Sgr.

Torveasken paa den 4de Afdl. indbragte 15 Thlr. 12 Sgr.; efter Gjødningsomkostningernes Afdrag med 1 Thlr. 4 Sgr., er den rene Indtægt 14 Thlr. 8 Sgr.

Sæbesyderasken paa den 5te Afdl. indbragte 15 Thlr. $19\frac{1}{2}$ Sgr., efter Afdrag af 2 Thlr. 8 Sgr. Gjødningsomkostninger, igjen 13 Thlr. $11\frac{1}{2}$ Sgr. reen Indtægt.

*) En preussisk Thaler, = 126 $\frac{1}{2}$ Rbf., indeholder 30 Sølvgrofchen; 12 Sgr. = c. 51 Rbf.

Soden paa den 6te Afdl. indbragte 17 Tblr. 21 Sgr., efter Afdrag af 1 Tblr. 2½ Sgr. Gjødningsomkostninger, er den rene Indtægt 16 Tblr. 18½ Sgr.

Skovlemøget paa den 7de Afdl. indbragte 14 Tblr. 27 Sgr.; efter Afdrag af 2 Tblr. Gjødningsomkostninger, igjen 12 Tblr. 27 Sgr. reen Indtægt.

Saltet paa den 8de Afdl. indbragte 17 Tblr. 12 Sgr., efter Afdrag af 2 Tblr. 3 Sgr. Gjødningsomkostninger, igjen 15 Tblr. 9 Sgr. reen Indtægt.

Den paa den 9de Afdl. førte Jordgjødning indbragte 14 Tblr. 10½ Sgr., efter Afdrag af 1½ Tblr. Omkostninger, igjen 13 Tblr. ½ Sgr. reen Indtægt.

Den 10de uvandede og ugjødede Afdeling indbragte 12 Tblr. 16½ Sgr. reen Indtægt.

Gjødning med Sod gav saaledes ei alene den høieste Brutto men ogsaa den høieste Nettoindtægt; og samtlige de her anvendte Gjødningsmidler blive efter den ved dem erhøldte rene Indtægt at ordne saaledes: 1) Sod, 2) Salt, 3) Torveasse, 4) Blanding, 5) Sæbesydeasse, 6) Jord, 7) Skovlemøg, 8) Møddingspøl, 9) Staldmøg.

Utsaa blive Sod, Salt og de forskjellige Slags Afke at ansee som de bedste Gjødningsmidler for Enge. Dertil kommer ogsaa dette, at Sod og Salt give ei alene det meste men ogsaa det bedste Foder, som baade Hornkvæg og Faar foretrække for alt andet. Endvidere bliver ved dette Forsøg ogsaa den Sandhed bekræftet, at Staldmøg er et ganske upassende Gjødningsmiddel for Enge; thi erhøldes derved en større Afgrøde, end hvor der

hyerken anvendes Vand eller Gjødning, ligesom der paa den 3die Afdeling blev avlet $36\frac{1}{2}$ Ctr. Hø, og paa 10de Afdeling kun $31\frac{3}{8}$ Ctr.,' saa opsluge de større Udgifter for dette Gjødningsmiddel ei alene Fordeelen, men bringe endogsaa Tab; den rene Indtægt af 3die Afdeling var kun 11 Thlr. 18 Sgr., imedens den af den 10de Afdeling var 12 Thlr. $16\frac{1}{2}$ Sgr.

Grunden til, at mineralste Gjødningsmidler ere for Enge de bedste, er nemlig denne, at deres Gjødningsstoffer ikke bortdunste, men ganske komme Bunden til Gode, imedens de animalste eller animalst-vegetabilste Gjødningsmidler, som føres derpaa, kun for en Deel komme den til Gode, idet en betydelig Deel af deres gjødende Stoffer dunste bort.

Endnu er at bemærke, at Virkningen af Vanding ret vel kan overstige den af Sod- og Saltgjødning, saafremt Vandet indeholder en Deel gjødende Bestanddele af Møddings- og Gaardsflod, eller er flydt ned over frugtbare Marker. Men dette var ikke Tilfældet med det Vand, som jeg benyttede, thi det var reent Vand af en Bæk; hvilket vel ogsaa var Aarsagen til, at det ikke gav et høiere Udbytte.

Hvilke ere de meest indbringende og indholdsrigeste Knold- og Rodfrugter?

(Af Samme.)

For at erholde tilfredsstillende Gjensvar paa det her fremsatte Spørgsmaal, anstillede jeg comparative Forsøg med følgende Knold- og Rodvæxter: 1) Kartofler, 2) sædvanlige røde Gulerødder, 3) Ultringham-Gulerødder, 4) Pastinaffer, 5) Kaastrabi, 6) Kunkelroer, 7) Turnips og 8) Topinamburs.

Den til disse Forsøg valgte Jord var ganske af eens Bessaffenhed, havde tilforn baaret een og samme Afgroede, og blev nu til samtlige Forsøgsvæxter gjødsket og behandlet paa en og samme Maade. Derpaa blev den deelt i 8 lige store Dele, hver paa $\frac{1}{2}$ Morgen Land.

Forsøgsvæxterne selv bleve dyrkede, behandlede og optagne paa den for enhver Sort egne og sædvanlige Maade.

Resultatet deraf var følgende:

En halv Morgen dyrket med	Var Knolde og Rødder. Centner.	Den tørre Urt eller Top. Pund:
1) Kartofler.	50.	250.
2) røde Gulerødder . . .	62.	150.
3) Ultringham-Gulerødder	68.	156.
4) Pastinaffer	65.	160.
5) Kaastrabi	62 $\frac{1}{2}$.	225.
6) Kunkelroer	75.	450.
7) Turnips	45 $\frac{1}{2}$.	200.
8) Topinamburs	36 $\frac{1}{2}$.	500.

I Henseende til Størrelsen af deres Afgrøde blive de altsaa at ordne saaledes: 1) Kunkelroer, 2) Altringham-Gulerødder, 3) Pastinaker, 4) Kaalrabi, 5) sædvanlige Gulerødder, 6) Kartoffler, 7) Turnips, 8) Topinamburs.

Men vilde man antage, at Kunkelroerne, fordi de give den største Masse, ere de fortrinligste, tager man deri meget feil; thi det er ikke blot efter Qvantiteten, men især efter Dvaliteten det maa bedømmes, om en Frugt fortjener at dyrkes fremfor andre. For at erfare saadan deres forskjellige Værd, anstillede jeg yderligere Forsøg, og havde med dem det dobbelte Niemed, deels at komme til Kundskab om, hvilken Indflydelse disse forskellige Jordfrugter havde paa Melken, saavel dens Mængde som Godhed, deels hvad de i Henseende til Ansættelse af Kjød kunde bevirke.

Til den Ende opstillede jeg 16 Køer i 8 Afdelinger, altsaa 2 Stykker i hver Afdeling. De vare alle af een Race, saa meget muligt af samme Alder og af samme Legemsconstitution, og havde, indtil de anvendtes til Forsøget, givet lige store Mængder Mælk. Foruden de Jordfrugter, hvormed Forsøget blev gjort, fik de alle Straafoder og Drifke i lige Mængde og af samme Bestaffenhed. Før Forsøget foretoges, blev ethvert Par Køer veiede, og Vægten antegnet. Melken af ethvert Par Køer blev dagligen nøie optegnet, samlet for sig selv, og Fløden deraf hjærnet for sig selv. 1ste Forsøgsafdeling blev fodret med Kartoffler.

2den — — — — røde Gulerødder.

3die — — — — Altringhamgulerødder.

4de Forsøgsafdeling	blev	fodret	med	Pastinacker.
5te	—	—	—	Kaalrabi.
6te	—	—	—	Kunfelroer.
7de	—	—	—	Turnips.
8de	—	—	—	Lopinamburs.

Forsøget varede i 30 Dage. Imidlertid havde
af 1ste Forsøgsafdeling 360 Maas.*)

- 2den	—	382	-	—
- 3die	—	372	-	—
- 4de	—	378	-	—
- 5te	—	370	-	—
- 6te	—	332	-	—
- 7de	—	306	-	—
- 8de	—	318	-	—

og saaledes gave i Henseende til Melkens Mængde de røde Gulerødder det Meste, efter dem Pastinackerne, Altringhamgulerødderne, Kaalrabiene, Kartoflerne, Kunfelroerne, Lopinamburs, og Turnips det Mindste.

Melkens Godhed kjendtes af de forskjellige
Quantiteter Smør, som havde af de forskjellige Af-
delingers Mælk, nemlig

af 1ste Afdelings Mælk 28 \mathcal{L} Smør.

- 2den	—	—	32	-	—
- 3die	—	—	31	-	—
- 4de	—	—	33	-	—
- 5te	—	—	29	-	—

*) En Maas er paa saare lidet nær halvanden dansk Pot.

af 6te Afdelings Mælk 24 \mathcal{R} Smør.

- 7de	—	—	21	-	—
- 8de	—	—	23 $\frac{1}{2}$	-	—

Heraf erfarede, at Mælken efter Pastinakerne indeholdt den meste Fedme; efter dem de røde Gulerødder, Altringhamerne, Raalrabierne, Kartoflerne, Kunklerne, Jordæblerne, og Vandroerne den mindste Deel.

Angaaende Kjødets Forsøgelse, da veiede, efterat Forsøget var tilendebragt,

1ste Forsøgsafdeling	18	\mathcal{R}	} mere, end for Forsøget.
2den	—	12	
3die	—	14	
4de	—	11	
5te	—	9	
6te	—	7 $\frac{1}{2}$	
7de	—	5	
8de	—	6	

Her viste Kartoflerne sig at være de kraftigste, og Vandroerne atter som de ringeste.

For desto lettere og rigtigere at kunne bedømme disse Jordfrugters relative Værd, vil jeg bringe deres forskjellige Præstationer til at kunne betragtes med eet Blik, ved at ansætte dem i Pengeværdi. Og naar vi saaledes vurdere 1 Maas Mælk til 6 Penge, *) 1 \mathcal{R}

*) 1 Groschen er 12 Pfening. Men mærkeligt nok, at Forf. i denne Beregning opfører disse Pfeninge som tolvte Dele af 1 gute Groschen, hvoraf 1 Thaler indeholder 24, imens han ellers bruger Silbergröschén, af hvilke 1 Thaler indeholder 30.

Smør til 5 Sølygrofschen og 1 \mathcal{R} Rjød til 2 Sgr. fremkommer følgende Resultat:

Nr. 1, eller første Rang, faaer den røde Gulerød, som den Rodvært, der indbragte Mælk, Smør og Rjød til den høieste Sum, nemlig for 14 Thlr. 4 Sgr.

— 2 faae Pastinacker, som de der ind-			
bragte for	13	— 28	—
— 3 — Altringhammerne	13	— 21	—
— 4 — Kartoflerne	13	— 8	—
— 5 — Raatraberne	13	—	—
— 6 — Kunkelroerne	11	— 7	—
— 7 — Turnips	10	— 3	—
— 8 — Topinamburs	9	— 24	—

For at gaae den Critik imøde, at $\frac{1}{2}$ Morgen Lands Afgrøde ikke kunde give lige tilstrækkeligt Næringsmiddel af hver Sort, tilføier Forfatteren i en Note, at dette ganske vist forholdt sig saaledes, men at han, for at fremstille Sagen saavel overeensstemmende med Sandhed, som paa en let overfskuelig Maade, havde lempet sig efter Omstændighederne, ved af forhaandenværende Forraad af samme Frugt at gjøre deels større deels mindre Forbrug.

Til Slutning henleder Forfatteren Dymærksomheden paa det betydelige Fortrin, som Raatrabi have for Turnips, og at sidstnævnte ikke fortjene at optages i Rotationen, men kun da at dyrkes, naar de efter en forangaaende Afgrøde af forskjellig Art kunne afgive en anden Afgrøde i samme Aar, i hvilket Tilfælde de faae Navn af Stubberoer.

Da det vistnok vil støde en og anden Læser, at der endog af den fedeste Mælk, nemlig den efter Pastinacker, Gulerødder og Raatrabi medgaaer ikke mindre end 17 à 19 Potter til 1 \mathcal{L} Smør, tillader Oversætterten sig at bemærke, at det østerrigste \mathcal{L} er 12 pCt. større end det danske, saa at 1 østerrigst \mathcal{L} er $35\frac{8}{100}$ Lod, eller paa det nærmeste $1\frac{1}{2}$ dansk \mathcal{L} .

Det er saare behageligt af de her omhandlede Forsøg at faae et ligesom bestueligt Begreb om, hvilken mærkelig Indflydelse det har paa Koens Evne til at give Mælk, og paa Mælkens Bestaandighed, at den ei alene faaer sigelig ja Overslødig at æde, af det, som er godt, men at det ogsaa beroer meget paa, hvad det er, som gives den; det er ikke nok at den mættes; for tilfulde at opfylde sin Bestemmelse maa den overmættes, og naar endogsaa dette skeer, bør der tages omhyggeligt Hensyn til, med hvilke Næringsmidler denne Overmættelse skeer. Men endnu mere bestuelig formenes denne Sag at kunne blive, naar den i Overeensstemmelse med de anførte Data fremstilles med dansk Vægt og Maal saaledes:

Til 1 \mathcal{L} Smør behøves
af Mælk efter Pastinacker $15\frac{1}{10}$ Potter.

-	-	-	Gulerødder	16	-
-	-	-	Raatrabi	17	-
-	-	-	Kartofler	$17\frac{2}{10}$	-
-	-	-	Topinamburs	18	-
-	-	-	Runkelroer	$18\frac{5}{10}$	-
-	-	-	Turnips	$19\frac{5}{10}$	-

af Mælk efter Turnips behøves altsaa 3 à 4

Potter mere end efter Pastinacker og Gulerødder, og $2\frac{5}{16}$ Potter mere end efter Raatrabi, til det samme Quantum Smør.

Saa lidet betydende disse Forskiel end synes at være, kan det dog, ifølge foranstaaende Data, for en Mand, der sætter 10 gode Malkesøer paa Vinterstald, medføre en Forskiel af $4\frac{1}{2}$ Hjerdinger Smør, enten han i de 4 første Maaneder af Vinteren har Pastinacker eller Turnips at fodre dem med.

Om Mais som Grønfoder.

(Af Samme.)

Da jeg ønskede nøiere at kjende Maisplantens Egenskaber som Grønfoder betragtet, anstillede jeg følgende Forsøg, for ved Sammenligning imellem den og de andre sædvanlige Grønfoderplanter, nemlig: 1) Rødkløver, 2) Lucerne, 3) Esparcette, 4) Spergel og 5) Biffer, at kunne erfare dens virkelige Værd, saavel i Henseende til Mængde som Godhed.

Til enhver af de nævnte 5 Foderarter, saavelsom til Maisen, blev 1 Morgen Land (6480 danske □ Al.) anvendt; ialt 6 Morgen Land i 6 Afdelinger.

Røkløveren blev brugt i dens første Aar, Lucerne og Esparcette i deres tredje Aar, altsaa i deres yppigste Væxt. Af alle 6 Afdelinger blev Foderet fortæret grønt.

Førend jeg videre omtaler Forsøget, bør jeg først

ommelde, hvorledes jeg foretog mig Maisens Dyrkning. Det dertil bestemte Land blev pløjet dybt, harvet godt, gjødfket stærkt og besaaet i Slutningen af April. Jeg saaede paa denne Morgen Land 3 Berliner Scheffel,*) thi for at kunne have den største Nytte deraf, maa der ikke spares paa Sæden. Det Udsaaede blev nedpløjet og Ageren derpaa tromlet. Planterne voksede særdeles frodigt frem, og, en vedholdende Tørke uagtet, kunde Maisen allerede i Slutningen af September begynde at bruges til Foder. Den havde naaet en Høide af 5—6 Fod.

Disse forskellige Foderplanter bare følgende Afgrøde:

1) den røde Kløver, som blev hugget to Gange	108 Ctr.
2) Lucernen, som blev hugget 3 Gange	128 —
3) Esparcetten, i een Slæt	68 —
4) Spergelen	48 —
5) Bifferne	90 —
6) Maisen	152 —

Saaledes gav Maisen det høieste Udbytte, som derhos var saare betydeligt. Vigtige og tilforladelige Slutninger kunne naturligtviis ikke udbrages af dette Forsøg, først fordi Jordsmønnet, hvorpaa disse meget forskellige Foderplanter voksede, var af saare ulige Bessaffenhed, (navnlig ved Esparcette og Spergel) dernæst for den længere eller kortere Tid, i hvilken Bærterne havde Jorden i Besiddelse, og endeligen for selve Dyrkningens Skyld, saasom Culturomkostningerne for

*) 1 Berl. Scheffel er $3\frac{1}{2}$ danske Skpr.; altsaa $9\frac{1}{2}$ Skpe. Sæd paa omtrent $3\frac{1}{2}$ Skpe. Land; tilvisse ikke sparet paa Sæden.

Kløverarterne kun for en liden Deel falde disse til Laft, men derimod den Skærmsæd, med hvilken de bleve faaede; med Spergel, Biffer og Mais forholder dette sig ikke saaledes, da Jorden til dem maa have en særffilt Behandling. Imidlertid kommer dog den Behandling, som Jorden faaer for disse sidstnævnte Planter's Skyld, igjen en efter dem følgende Sædavl tilgode, og det ogsaa derved, at efter dem behøver Jorden langt fra ikke en saa gjennemgribende Behandling, som efter Kløverarterne. Og ligesom nu dette Forsøg udviser, at Maisen i Henseende til Mængde af Foder langt overgaaer de andre Foderværter, saa har det ogsaa senere viist sig, at den efter Maisen følgende Straasædsafgrøde udmærkede sig ganske fortrinligt, saa at den dyre Udsæd af Maisen og den kostbare Behandling af Jorden til den bliver derved rigeligen erstattet.

Et Hovedsiemed med dette Forsøg skulde det tilige være, at erfare, hvilken Værd som Foder den grønne Mais har i Sammenligning med de andre Grønffoderplanter. For at komme i det Rene desangaaende, blev følgende comparative Forsøg foretaget.

12 Køer bleve udtagne, der saa meget muligt fandtes at være af lige Vægemsbeskaffenhed, og at give ligemegen og lige god Mælk. Disse 12 Køer bleve bragte i 6 Afdelinger, 2 i hver Afdeling. Forsøget varede i 24 Dage.

Forsøgsafdelingen A blev fodret med Kløver.

—	B	—	—	—	Lucerne.
—	C	—	—	—	Esparcette.
—	D	—	—	—	Spergel.

Forsøgsafdelingen E blev fodret med Biffefoder.

— F — — — Mais.

Enhver enkelt Ko fik dagligen, af hvilket som helst Slags den underholdtes med, 110 \mathcal{E} grønt Foder, som ikke blev skaaret i mindre Dele, men gaves Køerne heelt; og til Drikke fik de reent Brøndvand. De opaaede Foderet saa reent, at der Intet blev at veie tilbage; thi det lidet, som deraf traadtes hen i Møget, kunde naturligtvis ikke tilbageveies. De graadigste af Køerne vare de, som bleve fodrede med Mais, eller med andre Ord, Maisfoderet var det fordeligste og behageligste for dem.

Imedens Forsøget varede, blev Melken af enhver Forsøgsafdeling paa det nøiagtigste maalt og særskilt hensat i et Trækar. Indholdet af dette Trækar blev særskilt behandlet til Smør, og derved erholdtes følgende Resultat:

Forsøgsafdelingen A gav i 24 Dage 288 Maaß Mælk.

—	B	—	—	264	—	—
—	C	—	—	290	—	—
—	D	—	—	268	—	—
—	E	—	—	300	—	—
—	F	—	—	310	—	—

Altsaa havde mest Mælk efter Maisen, og dernæst efter Biffefoderet, Esparcetten, Kløveren, Spergelen, og mindst efter Lucernen.

I Henseende til Mælkens Fedme fremkom følgende Resultat:

Forsøgsafdeln. A's 288 Maaß Mælk gave 22 \mathcal{E} Smør.

— B's 264 — — — 17 — —

Forføgsafdn. C's	290	Maas	Melk	gave	23	℔	Smør.
—	D's	268	—	—	18	-	—
—	E's	300	—	—	23½	-	—
—	F's	310	—	—	28	-	—

Maisen gav altsaa det meste Smør; dernæst Biffesfoderet, Esparcetten, Kløveren, Spergelen, og Lucernen det mindste; og i Henseende til Melkens Dvalitet viste sig saaledes det samme Forhold, som i Henseende til dens Dvantitet.

Efterat have saaledes overtydet mig om Maisens høie Foderværd, har jeg nu i flere Aar udvidet Brugen deraf. Jeg indskrænker derfor ikke Kløveravlen, men bruger samme efter den i Rotationen engang indførte Orden, og kan nu gjøre saameget Mere af den anden Slæt deraf til Hø, til Vinterfoder for Kreaturene.

Oversætteren tillader sig hertil at føie følgende Bemærkninger:

For at det desto tydeligere kan skjønnes, hvorledes Melken efter de forskjellige Grønsfoderværter er af ulige Fedme og give ulige Product af Smør, vil jeg her, ligesom efter Knold- og Rodværterne, fremstille denne Sag med dansk Bægt og Maal:

Til 1 ℔ Smør forbrugtes:

af Melk efter Mais	14, ⁸	Potter.
- — — Esparcette	16, ⁸	—
- — — Biffer	17	—
- — — Kløver	17, ⁴	—
- — — Spergel	19, ⁸	—
- — — Lucerne	20, ⁷	—

Men hvad nytter al denne Tale om Maisens Ipperlighed, da det jo er vitterligt, at den ikke egner sig for vort Klima? Saaledes spørge vist Flere, efter at have læst det Foranstaaende. — Vel er det saa, at Maisen hos os ikke kan bære Sæd, men paa passende Steder kan den ret vel vore frem som Grønfoederplante. For omtrent 40 Aar siden forsøgte daværende Rector V. Hansen i Ribe at dyrke den, og fandt, at den vel kunde taale Klimaet, men ikke bringe Frugter til Fuldkommenhed. — J. A. Schlipf har i sit kronede Priisfrift: „Populaires Handbuch der Landwirthschaft“ omtalt den paa flere Steder med udmærket Roes. Saaledes læses S. 118 (2det Dplag): „Maisstængelen afgiver et kraftigt Næringsmiddel for Dvæget“; S. 137: „I varme Egne og paa et kraftigt Jordsmøn er Maisen et saare kosteligt og anbefælsesværdigt Fodermiddel;“ og S. 336: „Maisen, i grøn Tilstand, er det bedste Foder, behageligt og sundt for Dvæget, stærkt nærende og saare meget virkende paa Melkgivningen.“ Men ogsaa siger han, at den ikke taaler at være udsat for stærke Vinde, og forlanger en dybt behandlet skjør Leerbund, som har god Gjødningskraft. — Kan den end ikke ventes hos os nogenfinde at blive en almindelig Foderplante, vil den dog i Nærheden af Byer og Stæder i Luffet og Bænge, som have gammel Gjødningskraft og Læ, vist kunne finde en god Modtagelse. Det er vel Skade, at Udsæden skal hentes fra Udlandet, men saaledes forholder det sig jo ogsaa med en saare stor Deel af Frøet til vore Haveurter, og dem undlade vi derfor ikke at dyrke.